

ONDERWERP: Watertakenplan gemeente Landgraaf 2023–2027

Raadsvoorstelnummer: 36

PROGRAMMA 7. Volksgezondheid en milieu

Verantwoordelijke portefeuillehouder(s): B.J.M. Smeets

Behandeld in BenW d.d.: 30 mei 2023

Behandeling in commissie Ruimtelijke Ontwikkeling en Economie d.d.: 21 juni 2023

Behandeling in raadsvergadering d.d.: 6 juli 2023

Voorstel

1. Het watertakenplan gemeente Landgraaf 2023–2027 vast te stellen;
2. Om uitvoering te geven aan het watertakenplan de tarieven van de rioolheffing voor de periode 2024–2027 gelijk te houden aan de door de raad vastgestelde tarieven voor 2023.

Samenvatting

Vanuit de Wet milieubeheer en de Waterwet heeft de gemeente een aantal watertaken:

- de zorgplicht voor de inzameling en transport van stedelijk afvalwater;
- de zorgplicht voor de verwerking van afvloeiend hemelwater;
- de zorgplicht voor het beperken van de nadelige gevolgen van de grondwaterstand.

Binnen dit kader is de gemeente verplicht plan op te stellen hoe zij deze taken gaat uitvoeren. De gemeente Landgraaf heeft hiervoor het Watertakenplan opgesteld dat weergeeft wat het waterbeleid is voor de komende jaren (2023–2027).

De inspanningen die hiervoor nodig zijn worden mogelijk gemaakt door de rioolheffing. Hiervoor is een kostendekkingsplan opgesteld en is de ontwikkeling van de rioolheffing in beeld gebracht.

Aanleiding

Volgens de Wet milieubeheer (Wm) dient een gemeente beschikken over een gemeentelijk rioleringsplan. Sinds de invoering van de Wet gemeentelijk watertaken (Wgw) moet het GRP ook ingaan op het beheer van hemelwater en grondwater, vandaar in dit geval een watertakenplan. Verder dient zij een besluit te nemen over de ontwikkeling van de rioolheffing binnen de planperiode van het beleidsplan. Het huidige beleidsplan (Integraal Stedelijk Waterplan–ISW) is verlopen.

Kaders

De Wet milieubeheer, de Waterwet, de Gemeentewet en het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie.

Onderbouwing

Watertakenplan

De gemeente heeft een zorgplicht voor het inzamelen en transporteren van afvalwater en het verwerken van hemelwater. Verder heeft zij een inspanningsverplichting ten aanzien van grondwater. In regel wordt voor deze taken riolering aangelegd ter bescherming van de volksgezondheid, het milieu en om wateroverlast tegen te gaan.

Het Watertakenplan beschrijft het beleid (en de verwachte gevolgen daarvan) voor de invulling van deze 3 zorgplichten en het beheer en onderhoud van de riolering en alle aanverwante voorzieningen. In het voorliggende Watertakenplan wordt naast de rioleringstaak ook het beleid beschreven hoe om te gaan met water in de openbare ruimte, hoe deze te beheren en de verbinding te leggen tussen riolering, waterberging, stedelijk oppervlaktewater, ruimtelijke omgeving en klimaatverandering. Het Watertakenplan laat zien dat we als gemeente Landgraaf vooruitkijken en met respect voor het verleden verder bouwen aan een robuust en flexibel systeem. Het plan is een goed planinstrument om mee te kunnen bewegen met de trends en ontwikkelingen binnen de watertaken en beschrijft uitdagingen en ontwikkelingen voor de planperiode 2023– 2027 en vormen de basis voor de speerpunten de komende periode.

Zo richten we ons de komende periode op een klimaatbestendig Landgraaf, werken we aan het waterbewustzijn, zorgen we voor kwaliteitsborging van de beheer (data), werken we aan een gezond, schoon en voldoende oppervlaktewater en richten we onze aandacht op samenwerking in de waterketen. Door het opnemen van een uitvoeringsprogramma en een kostendekkingsplan wordt de komende jaren invulling gegeven aan deze speerpunten.

Zorgplicht afvalwater

Alle percelen waar afvalwater vrijkomt, moeten zijn aangesloten op de riolering of een voorziening met een vergelijkbaar alternatief. Er mogen geen ongezuiverde afvalwaterlozingen plaatsvinden. Jaarlijks wordt de rioolvervangingsplanning afgestemd met andere werkzaamheden in de openbare ruimte (zoals wegreconstructie, nutsvoorzieningen en herinrichting van de openbare ruimte), zodat optimaal gebruik kan worden gemaakt van het werk met werk maken. Hierdoor worden kosten bespaard en de overlast voor de burger wordt beperkt.

Zorgplicht hemelwater

De eigenaar van het terrein waarop het hemelwater valt is primair verantwoordelijk voor de afvoer van het hemelwater. Pas wanneer dit niet van de perceeleigenaar kan worden verwacht zorgt de gemeente voor een geschikte mogelijkheid voor de afvoer van hemelwater.

Bij zware regenbuien kan het rioleringsstelsel het aanbod van hemelwater soms niet aan, waardoor water-op-straat optreedt. Als gevolg van klimaatverandering is de verwachting dat dergelijke zware buien vaker voorkomen. De toename van piekbuien heeft vooral impact op de gemeentelijke rioolstelsels. Uitgangspunt is dat bui 08 (bui met een herhalingstijd van eens in de twee jaar) niet tot water op straat zal leiden, of de openbare ruimte moet daarop zijn ingericht. De oppervlakkige infrastructuur van de openbare ruimte is voorbereid op de afvoer

van extreme neerslaggebeurtenissen door het voorkomen van “zakken” in het lengteprofiel. Op locaties waar dit niet kan wordt ernaar gestreefd bui 10 (bui met herhalingsdij van eens in de tien jaar) onder de deksel te houden. Hinder (bij bui 08) wordt geaccepteerd. Overlast (bij bui 10) moet zo veel mogelijk worden vermeden.

Op locaties waar regelmatig ernstige overlast of hinder voorkomt, heeft de gemeente en zal ze ook in de toekomst inspanningen verrichten om deze problemen te verminderen. Aangezien de gevolgen van klimaatverandering niet volledig op te lossen zijn door vergroting van riolering wordt daarbij (ook) gezocht naar maatregelen in de openbare ruimte. Voorbeelden hiervan zijn: aanleg van aparte hemelwaterriolen, waterberging in openbaar groen (wadi's), waterberging in grote ondergrondse kelders, waterbergende funderingen onder rijbanen en dergelijke. De opgave bij zulke extreme situaties is zo groot dat we hierin samen met de burgers moeten optrekken en ieder vanuit zijn/haar eigen verantwoordelijkheid maatregelen zal moeten gaan nemen. Alle beetjes helpen. En dan nog moet er rekening worden gehouden met een restopgave bij zeer intensieve buien, die niet kan worden opgelost. Enige vorm van schade/wateroverlast zal geaccepteerd moeten worden.

Aangezien het niet altijd mogelijk is om het water vast te houden of direct af te voeren worden er bij (her-)inrichting van de openbare ruimte ook tijdelijke waterbergende voorzieningen aangelegd, wanneer ze een oplossing bieden bij wateroverlast en wanneer ze geen extra beheerkosten met zich meebrengen. Afkoppelen is één van de manieren om te komen tot een duurzame waterhuishouding en waterketen. Afkoppelen heeft dan ook de toekomst, waarbij de voorkeur uitgaat naar oppervlakkige afkoppeling en infiltratie van regenwater in de ondergrond. Dit in het kader van klimaatadaptatie.

Zorgplicht grondwater

De grondwaterstand is, zeker in bebouwd gebied, niet volledig te sturen. Daarom heeft de gemeentelijke grondwaterzorgplicht het karakter van een inspanningsverplichting en niet van een resultaatsverplichting. Dit betekent dat we aanspeekpunt zijn voor grondwaterproblemen, maar niet dat wij ook aansprakelijk zijn, mits we ons hebben ingespannen conform eigen beleid. Op particulier terrein is de perceeleigenaar zelf verantwoordelijk voor het tegengaan van grondwateroverlast en/of – onderlast.

Zorgplicht drinkwater

Aangezien de gemeente (in)direct betrokken is bij de bescherming van drinkwater heeft ze een verantwoordelijkheid voor de invulling van de zorgplicht drinkwater. De zorgplicht drinkwater geldt zowel voor de bescherming van bronnen van drinkwater als voor de infrastructuur. De WML zorgt dat er schoon drinkwater uit de kraan komt.

Klimaatadaptatie

Dat het klimaat veranderd is steeds meer zichtbaar. Steeds drogere zomers met vaker piekbuien die het rioleringssysteem niet meer kan verwerken en ernstige wateroverlast veroorzaakt, zoals in de zomer van 2021.

We hebben de afgelopen planperiode al goede stappen gezet met klimaatadaptatieve maatregelen in de openbare ruimte om wateroverlast en de gevolgen van droogte en hittestress te voorkomen. Denk aan de wijkgerichte aanpak van De Dormig en 't Eikske, maar ook aan aanleg van de talloze buffers, ondergrondse kelders en extra (hemelwater)riolen.

Ook hebben we onze bewoners gestimuleerd om te ontharden en te vergroenen.

In de aankomende planperiode blijft klimaatbestendigheid onze belangrijkste prioriteit. Immers door het Rijk is de opgave gesteld om Nederland voor 2050 klimaatbestendig en waterrobuust in te richten om ons te beschermen tegen de effecten van klimaatveranderingen.

Bij (her)inrichtingen van de openbare ruimte houden we rekening met de verwerking van extreme neerslaghoeveelheden. Bij al onze werkzaamheden streven we ernaar om al het hemelwater op te vangen en te verwerken daar waar het valt, zonder dat dit tot overlast leidt. We grijpen de mogelijkheden aan om af te koppelen en te vergroenen. Dit zijn meekoppelkansen die we niet onbenut moeten laten.

De kosten voor de klimaatadaptatieve maatregelen (afkoppelen en vergroenen) worden voor zover deze functioneel bijdragen aan de gemeentelijke watertaken en het waterrobuust en veerkrachtig maken van het stedelijk watersysteem toegerekend aan water. In het kostendekkingsplan is rekening gehouden met een totale investeringsbijdrage van € 200.000/jaar.

Omgevingswet

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 komt de verplichting voor het opstellen van een watertakenplan te vervallen. De zorgplichten worden wel overgenomen in de Omgevingswet. De Omgevingswet vraagt van gemeenten een visie te ontwikkelen op het stedelijk waterbeheer in de eigen omgevingsvisie. Het Integraal Waterplan beschrijft de visie en anticipeert daarmee op de Omgevingswet en vormt de basis voor het Watertakenplan.

De rioolheffing is geborgd vanuit de Gemeentewet. De omgevingswet heeft hier geen invloed op. Een aparte belastingverordening voor het vaststellen van de rioolheffing blijft nodig, omdat belastingregels niet in het omgevingsplan mogen worden opgenomen. Vanuit die invalshoek blijft het belangrijk om een beleidsplan op te stellen om doelen te beschrijven als financiële onderbouwing voor rioolheffing.

Uitvoeringsprogramma

De activiteiten en/of maatregelen die wij als gemeente Landgraaf in samenwerking met onze waterpartners of zelfstandig verrichten om invulling te geven aan de ambities en watertaken staan beschreven in het uitvoeringsprogramma. Het uitvoeringsprogramma bevat cyclische onderhoudsmaatregelen, maar ook eenmalige maatregelen, zoals waterbeleids- en onderzoeksprojecten en vervangings- en verbetermaatregelen. De vervangings- en verbetermaatregelen zijn nog niet benoemd in het watertakenplan. Dit najaar dient er nog afstemming plaats te vinden met onze waterpartners over de prioritering van de maatregelen.

Relevante aandachtsgebieden

Communicatie

Gemeenteraad

Op 18 oktober vorig jaar hebben we een werkconferentie gehouden met de gemeenteraad. We zaten toen ambtelijk midden in het proces en waren bezig om het watertakenplan vorm en inhoud te geven. In de werkconferentie hebben we de raadsleden toen meegenomen in dit proces. Op 11 mei van dit jaar hebben we in een RIA een toelichting geven op het beleidsplan.

Inwoners

Om onze inwoners en bedrijven goed op de hoogte te houden wordt de gemeentelijke webpagina gebruikt. Hierop zal informatie over het watertakenplan worden gepubliceerd na vaststelling door uw raad.

Burgerparticipatie

N.v.t.

Financiën

De dekking voor alle kosten die samenhangen met rioleringszorg en waterbeheer worden gedekt door de rioolheffing. Hiermee bekostigt de gemeente de taken die zij heeft voor de uitvoering van zorgplichten: inzameling en afvoeren van afvalwater, inzameling en verwerking van overtollig hemelwater en grondwater.

Een van de uitgangspunten voor de planperiode 2024–2027, is dat we de tarieven rioolheffing gelijk houden in de planperiode. Dat betekent geen indexatie van de tarieven rioolheffing.

De reden om de tarieven constant te houden, is dat we geen schommelingen in de tarieven wenselijk vinden.

In de voorziening riolen zit na vaststelling van de jaarrekening 2022 12,2 miljoen euro. Deze is gevormd door de jaarlijkse stortingen o.b.v. het huidige kostendekkingsplan d.w.z. de opbrengsten rioolheffing zijn hoger dan de lasten en het saldo wordt gestort in de voorziening.

We gaan gebruikmaken van deze voorziening door deze in te zetten voor demping van het (toekomstig) tarief. Als we dat nu gelijk zouden doen, zou er sprake zijn van een tariefsverlaging (immers max 100% kostendekkendheid) en daarna weer tariefsverhoging. Deze fluctuaties in de tarieven willen we voorkomen.

Voor de aankomende periode is de heffing dan als volgt opgebouwd:

Jaar	Benodigde inkomsten	Aantal equival. eenheden	Gepland heffingstarief (eigenarendeel+ gebruikersklasse tot 200 m3)
2023	€ 5.054 798	18.918	€ 267,20
2024	€ 5.064 996 (+0.2%)	18.956 (+0.2%)	€ 267,20 (+0.0%)
2025	€ 5.075 194 (+0.2%)	18.994 (+0.2%)	€ 267,20 (+0.0%)
2026	€ 5.085 392 (+0.2%)	19.032 (+0.2%)	€ 267,20 (+0.0%)
2027	€ 5.095 591 (+0.2%)	19.070 (+0.2%)	€ 267,20 (+0.0%)

Advies

1. Het watertakenplan gemeente Landgraaf 2023–2027 vast te stellen;
2. Om uitvoering te geven aan het watertakenplan de tarieven van de rioolheffing voor de periode 2024–2027 gelijk te houden aan de door de raad vastgestelde tarieven voor 2023.

Burgemeester en wethouders van Landgraaf,
de secretaris, de burgemeester,
ir. J.M.C. Rijvers mr. R. de Boer

Bijlage(n)

Watertakenplan gemeente Landgraaf 2023-2027 (dd. 24 mei 2023)

Besluit

1. Het watertakenplan gemeente Landgraaf 2023–2027 vast te stellen;
2. Om uitvoering te geven aan het watertakenplan de tarieven van de rioolheffing voor de periode 2024–2027 gelijk te houden aan de door de raad vastgestelde tarieven voor 2023.

Aldus besloten in de openbare besluitvormende raad, gehouden op 6 juli 2023.

De griffier,

De voorzitter,